

Мартиненко В.П.

д. е. н., професор КПІ ім. Ігоря Сікорського

Кушик І.Л.

Студентка ФММ, КПІ ім. Ігоря Сікорського

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

В даній статті досліджено особливості та джерела формування фінансових ресурсів підприємств лісового господарства, визначено основні внутрішні та зовнішні чинники, що суттєво впливають на процес їх формування та використання. В ході дослідження були представлені основні характеристики власних і запозичених коштів, розкрито сутність фінансового механізму, на основі якого забезпечуються взаємовідносини лісових господарств з державою, споживачами продукції лісової промисловості та іншими суб'єктами зовнішнього середовища. Особливу увагу в роботі приділено проблемам та специфічним рисам підприємств, що функціонують в сфері лісового господарства, а також управлінню фінансовими ресурсами.

Ключові слова: формування фінансових ресурсів, лісове господарство, власний капітал, підприємства, джерела, платоспроможність.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суб'єктів господарювання проблема уникнення кризи, підвищення їх життєздатності стає все більш гострою та актуальною. Нині перед вітчизняними підприємствами стоїть складна задача – успішно функціонувати в досить складних умовах: військові дії на сході держави, високий рівень інфляції, наявність політичної кризи, нестабільність податкового законодавства, висока конкуренція на ринках збуту, відповідно, значний рівень ризику втрати прибутку й капіталу. Окрім несприятливого впливу факторів зовнішнього середовища, значна частина підприємств характеризується недосконалою структурою фінансових ресурсів та системою управління, що не дозволяє вирішувати проблеми виживання, забезпечення фінансової стабілізації та підвищення рівня прибутковості у довгостроковій перспективі. Відповідно, на даному етапі розвитку економіки доцільним є вирішення питання ефективного формування та використання фінансових ресурсів, достатня кількість яких здатна забезпечити високу ліквідність активів підприємства, розширення обсягів діяльності та сприятиме посиленню конкурентної позиції на ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У даний час, багато питань, що пов'язані з формуванням фінансових ресурсів підприємств, в тому числі і підприємств лісового господарства, знайшли достатнє відображення як в зарубіжній, так і вітчизняній літературі. Зокрема, ці

проблеми висвітлені у роботах Буць В.І., Коваль Я.В., Криницького Г.Т., Кравців В.С., Лакиди П.І., Мішеніна Є.В., Парпан В.І., Синякевича І.М., Фурдичко О.І., Буряк П.І., Волк І.Ф., Попова В.Ю., Гудзь О.Є. та інших. Проте, незважаючи на численні дослідження, окремі аспекти проблеми потребують опрацювання. Серед них доцільно виділити питання, що стосуються формування фінансових ресурсів підприємств лісового господарства, які характеризуються обмеженими резервами для залучення нових земель в лісогосподарське виробництво.

Метою статті є розкриття особливостей формування фінансових ресурсів підприємств лісового господарства.

Виклад основного матеріалу. В процесі здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства зіткнувшись з питанням формування такої кількості фінансових ресурсів, яка б могла сприяти підвищенню ефективності функціонування підприємства, забезпечити його платоспроможність та ліквідність.

Сутність фінансових ресурсів розкривається через вивчення їх структури як сукупності власного, запозиченого, а також залученого грошового капіталу, який використовується підприємством в процесі здійснення господарської діяльності і слугує джерелом формування активів та отримання відповідного доходу від їх використання [1].

Джерелами формування фінансових ресурсів підприємства виступає власний капітал та позиковий капітал. Власні ресурси підприємство формує в результаті здійснення господарської діяльності і вони знаходяться в розпорядженні підприємства в будь-який момент часу. Тому їх складає власний капітал, до складу якого входять статутний капітал, резервний капітал, додатковий капітал та нерозподілений прибуток. Позикові ж джерела знаходяться у розпорядженні підприємства на тимчасовій та платній основі, залучаються для досягнення поставлених цілей і включають в себе довгострокові та поточні зобов'язання.

Особливістю власних фінансових ресурсів підприємства є легкість і швидкість залучення порівняно з запозиченими. Ще однією позитивною рисою власних ресурсів є їх здатність забезпечувати потрібний рівень фінансової стійкості, тим самим зменшуючи ймовірність виникнення ризику втрати платоспроможності.

Здійснення постійного управління і моніторингу з боку засновників також є позитивною характеристикою власних ресурсів. Але слід відзначити, що обсяги залучення власних фінансових ресурсів лісогосподарських підприємств є обмеженими, оскільки залежать від ряду факторів, таких як фінансові можливості засновників та ефективність діяльності за попередній період. Збільшення розміру власних фінансових ресурсів, на відміну від позикових, стримує зростання рентабельності власних коштів – показника найбільш привабливого для власників підприємства, що функціонує в сфері лісового господарства.

Позикові кошти, в свою чергу, надають більше можливостей щодо розвитку діяльності, який досягається шляхом збільшення активів. Проте в

даному випадку виникає перешкода, яка проявляється через складність в оформленні кредитної угоди, що передбачає надання гарантії у вигляді матеріальних цінностей та майна, вартість якого, зазвичай, необхідно визначити. Це спричиняє виникнення додаткових витрат з боку підприємства.

Також слід зауважити, що використання позикових фінансових ресурсів впливає на зниження показників фінансової стійкості підприємства. Це, у свою чергу, підвищує ризик неспроможності підприємства, може спричинити неповернення залучених коштів та виникнення труднощів при розрахунках з кредиторами. До того ж залучення позичкових коштів в сучасних умовах не завжди є вигідним, оскільки невдале використання капіталу може не принести бажаного результату. При чому на даний момент часу вартість залучених кредитних коштів є досить високою, а повернення зобов'язань у вигляді відсотку – затратним.

На формування та використання фінансових ресурсів підприємства впливає велика кількість чинників, які доцільно поділити на зовнішні та внутрішні.

В даному випадку внутрішніми чинниками будуть виступати наступні:

- тривалість виробничого циклу підприємств лісового господарства;
- сезонність виробництва;
- структура фінансових ресурсів підприємства;
- співвідношення власних та запозичених фінансових ресурсів;
- рівень ефективності управління фінансовими ресурсами та їх організація на підприємстві;
- рівень розвитку системи налагодження зв'язків з кредитними установами;
- зв'язки з постачальниками та посередниками;
- тенденції розвитку ринків збуту продукції лісової промисловості;
- рівень якості ведення фінансового, податкового та бухгалтерського обліку на підприємстві;
- відповідність кваліфікації персоналу займаним посадам відповідно до організаційної структури, делегування повноважень, визначення межі відповідальності [2].

До зовнішніх чинників впливу на обсяг фінансових ресурсів підприємств лісової промисловості можна віднести інфляцію, зміну ціни на ресурси, що безпосередньо впливають на розмір капіталу та його цінність в часі, стан розвитку фінансового ринку (розвиток кредитних установ та інших організацій, що можуть надавати займи підприємствам лісового господарства), а також політику держави у сфері підтримки та фінансування підприємств лісового господарства [3].

Слід зазначити, що фінансові ресурси в достатній та оптимальній кількості дозволяють підприємству розвиватися і формують належний

фінансовий стан, необхідний рівень платоспроможності та можливість протистояти фінансовим загрозам. Для ефективного функціонування необхідно визначити потребу підприємства у фінансових ресурсах, їх оптимальну кількість, а також джерела позичкових коштів, залучення ресурсів з яких дозволить підприємству розвиватися та покращувати свою позицію на ринку. Але на першому місці перед кожним суб'єктом господарювання повинне стояти важливе завдання – пошук шляхів збільшення власних фінансових ресурсів для його ефективної роботи. Доречно зазначити, що різні джерела формування фінансових ресурсів дозволяють покращувати матеріально-технічне забезпечення шляхом оновлення основних виробничих фондів, впроваджувати нові технології у виробництво з метою економії витрат, а також розширювати виробництво.

Взаємовідносини лісових господарств з державою, споживачами продукції лісової промисловості та іншими суб'єктами зовнішнього середовища забезпечуються на основі фінансового механізму. Він являє собою систему організаційних, управлінських та інституційних заходів, пов'язаних з кредитно-фінансовим забезпеченням відтворення лісових ресурсів, їх охорони, використання, посилення соціальних і економічних функцій лісу відповідно до екологічних вимог навколишнього середовища і раціонального природокористування.

Фінанси галузі формуються суб'єктами господарювання за рахунок різних видів грошових доходів, відрахувань та надходжень і використовуються на відтворення лісових ресурсів, лісовирощування, матеріальне стимулювання працівників лісу, задоволення соціальних та інших потреб галузі. Використання фінансових ресурсів в лісогосподарському виробництві здійснюється в основному через грошові фонди спеціального призначення, завдяки чому досягається баланс співвідношення потреб галузі з її можливостями та інтересами підприємств щодо забезпечення концентрації ресурсів на основних напрямках розвитку лісової промисловості.

Формування фінансових ресурсів лісового господарства насамперед пов'язане з довготривалим періодом вирощування лісу. Також на це впливає те, що лісовідновлення і лісокористування не збігаються в часі і просторі. В цьому процесі немає прямого зв'язку між витратами на виробництво продукції лісництва та виручкою від її реалізації. Крім того, однією з ключових проблем підприємств лісового сектору на сьогодні залишається забезпечення раціонального і ефективного використання лісоресурсного потенціалу. Ця проблема досить актуальна для вітчизняних підприємств, якщо врахувати недостатню площу лісів і обмежені резерви для залучення нових земель в лісогосподарське виробництво. Зважаючи на ці та інші проблеми, забезпечення лісового господарства власними фінансовими коштами ускладнюється.

Характерними рисами підприємств, що функціонують в сфері лісового господарства є тривалість виробничого циклу, що може вимірюватись декількома роками та сезонність проведення деяких

лісозаготівельних робіт. Такі роботи можуть вимагати від підприємства лісового господарства створення особливих умов щодо утримання достатнього рівня ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості на тривалий період часу.

Як зазначають науковці, при формуванні фінансових ресурсів лісових господарств значну роль відіграє менеджмент. Для визначення поточного рівня управління фінансовими ресурсами підприємства лісового господарства доцільно провести аналіз фінансового стану, який дасть змогу виявити прогалини в діяльності лісогосподарських підприємств. Відповідно до цього необхідно виявити основні фактори, що чинять найбільший вплив на величину фінансових ресурсів. Вчасний моніторинг фінансового стану підприємства дасть змогу виявити слабкі місця в системі управління фінансовими ресурсами, а також швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища, внутрішні зміни в організації та ефективно розпоряджатися наявними ресурсами для підтримання належного рівня розвитку системи управління підприємством [4,5].

Висновки. Таким чином, дослідження показало, що перед підприємствами лісового господарства стоїть важливе завдання – пошук шляхів збільшення власних фінансових ресурсів для їх ефективної роботи. Але, беручи до уваги специфіку лісового господарства, забезпечення таких підприємств власними фінансовими ресурсами досить непросте. Відповідно, підприємства лісового господарства потребують серйозної підтримки з сторони держави при кредитуванні та надання пільг при оподаткуванні. Крім того, для підвищення ефективності функціонування підприємствам лісової промисловості необхідно постійно удосконалювати систему управління фінансовими ресурсами, здійснювати радикальні зміни у обсягах, структурі та джерелах їх формування.

Список використаних джерел

1. Фінанси підприємств : підручник / А. М. Поддєрьогін [та ін.] ; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – 5-те вид., перероб. та допов. – К. : КНЕУ, 2004. – 546 с.
2. Козачок І. А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства / І. А. Козачок // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2011. – № 47. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_47_277.pdf
3. Близнюк О. П., Горпиченко А. П. Класифікація джерел формування фінансових ресурсів підприємства / О. П. Близнюк, А. П. Горпиченко // Вісник Міжнародного Слов'янського університету, Серія «Економічні нау- ки». – Том XV. – 2012. – № 2.
4. Кравців В.С. Регіональна екологічна політика в Україні (теорія формування, методи реалізації) / В.С. Кравців. – Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України, 2007. – 336 с.
5. Попов В.Ю. Потоки фінансових ресурсів в Україні./ В.Ю. Попов // Фінанси України – 2008 – №5 – с.78 – 86.

Мартыненко В.П.

д.э.н., профессор КПИ им. Игоря Сикорского

Кушик И.Л.

студентка ФММ, КПИ им. Игоря Сикорского

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЕ ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ ПРЕДПРИЯТИЙ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА

В данной статье исследованы особенности и источники формирования финансовых ресурсов предприятий лесного хозяйства, определены основные внутренние и внешние факторы, существенно влияющие на процесс их формирования и использования. В ходе исследования были представлены основные характеристики собственных и заемных средств, раскрыта сущность финансового механизма, на основе которого обеспечиваются взаимоотношения лесных хозяйств с государством, потребителями продукции лесной промышленности и другими субъектами внешней среды. Особое внимание в работе уделено проблемам и специфическим чертам предприятий, функционирующих в сфере лесного хозяйства, а также управлению финансовыми ресурсами.

Ключевые слова: формирование финансовых ресурсов, лесное хозяйство, собственный капитал, предприятия, источники, платежеспособность.

V.P. Martynenko

Doctor of Economics, Professor, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

I.L. Kushyk

Student FMM, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

FEATURES FORMUVANNYA FINANSOVYH RESURSIV PDPRIIMSTVO LAVAGE OF GOSPODARSTWA

This article studies the features and sources of formation of financial resources of enterprises of forestry, the consultant identified key external factors that significantly affect the process of their formation and use. In the course of the study were provided the basic characteristics of debt to equity, the essence of the financial mechanism on the basis of which is provided by the relationship of forestry with government, consumers of the forest products industry and other actors in the external environment. Special attention is paid to the problems and specific features of enterprises operating in the field of forestry and management of financial resources.

Keywords: formation of financial resources, forestry, the equity of the enterprise, sources, solvency.

Мартиненко Василь Петрович

1martynenko@rambler.ru

Кушик Ирина Леонідівна

ira.kushik@mail.ru